

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

SAVAŞ HAZIRLIĞI

NİKİFOROS VRETTAKOS

Çevirenler:

Â.Kadir-Panayot Abacı

Yazko/Şiir

SAVAŞ HAZIRLIĞI

(şiiir)

YAZKO

Türkocağı Cad. No: 17. Kat: 2

Cağaloğlu - İstanbul

522 78 45

A. Kadir'in yenileştirme ve çevirileri:

BUGÜNÜN DİLİYLE MEVLANA / 7. basım

BUGÜNÜN DİLİYLE HAYYAM / 5. basım

BUGÜNÜN DİLİYLE TEVFİK FİKRET / 4. basım

ESKİ ÇAĞLAR TARİHİ, T. Fikret

İLYADA, Homeros (A. Erhat ile) / 4. basım

ODYSSEİA, Homeros (A. Erhat ile) / 3. basım

SEÇME ŞİİRLER, Eluard (A. Bezirci ile) / 3. basım

ASIL ADALET

DİLDEN DİLE

DÜNYA HALK VE DEMOKRASİ ŞİİRLERİ 1

DÜNYA HALK VE DEMOKRASİ ŞİİRLERİ 2

DÜNYA HALK VE DEMOKRASİ ŞİİRLERİ 3

VIETNAM ŞİİRİ (Avşar Timuçin ile) / 3. basım

PORTEKİZ SÖMÜRGELERİ ŞİİRİ (Avşar Timuçin ile)

HALKIN EKMEÇİ, Brecht (A. Bezirci ile) / 5. basım

ile) / 2. basım

MAKİNALARIN TÜRKÜSÜ, Brecht / 2. basım

KARANLIK ZAMANLAR, Brecht (C. Fındıklı ile)

UTANMAYIN GÖZYAŞLARINDAN, Rozewicz (C. Fındıklı

ile) 2. basım

Kapak resmi : Sait Maden

Bu kitap, Acar Matbaacılık Tesislerinde

dişildi, basıldı, ciltlendi.

Tel : 525 84 42

İstanbul — 1983

SAVAŞ HAZIRLIĞI

NİKİFOROS VRETTAKOS

Yunanca'dan Çevirenler :

A. KADİR — PANAYOT ABACI

Yazarlar ve Çevirmenler Yayın Üretim
Kooperatifi

NİKİFOROS VRETTAKOS

Nikiforos Vrettakos, 1912'de Isparta (Peloponez) kentinin Plumiça köyünde doğdu. Lise öğreniminden sonra, 1929'da, Atina Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne yazılmış, ancak, hukuk öğrenimini sürdürememiştir. Üniversiteden ayrıldıktan sonra, önce kimi özel iş yerlerinde, sonradan fabrikalarda işçi olarak çalışmış, çeşitli dergi ve gazetelerde görevler üstlenmiştir. Üç kez Devlet Şiir Ödülünü (1940, 1956, 1982), Atina Akademisi ödülünü (1976) ve ayrıca ASLA uluslararası ödülünü almıştır.

İkinci Dünya Savaşı'nda Arnavutluk cephesinde savaşmış, ülkesinin Almanlarca işgalinden sonra Ulusal Direnme'ye katılmıştır. Ulusal Direnme ile ilgili çok sayıda şiir, anı, öykü ve roman yazmıştır. Bunlardan «Boranla Gelen» düz yazısı türkçeye de çevrilmiştir.

Hemen tüm dünya dillerine çevrilmiş olan yapıtlarının başlıcaları şunlardır :

Şiir

Azrail'in Yolculuğu (1938)

Taigetos ve Suskunluğu (1949)

Bulanık Sular (1950)

Zaman ve Nehir (1957)

Evrenin Derinliği (1961)

Aygün Çiçeği (1976)

Prometeus ve Bir Günlük Oyun (1981)

Akropol'de Liturji (1981)

İnceleme

Nikos Kazancakis, Yaşamı-Yapıtları (1958)

Düz Yazı

Çıplak Çocuk (1939)

Boranla Gelen (Yabanıl ve Urağan) (1945)

Barış Üzerine Tartışma (1949)

Acı (1969)

Aynı Suyun Önünde (1972)

Vrettakos, ilk şiirlerini geleneksel ritim ve ölçülere uygun olarak yazmış, kısa sürede çağdaş biçimleri benimsemiştir.

İlk konuları doğa ve aile yaşamı ile ilgilidir. Daha sonra insancıl sorunlara, dünya sorunlarına yönelmiştir. Ana temaları; barış, özgürlük, eşitlik, adalet, kardeşliktir.

Nikiforos Vrettakos, politik ve sosyal inançların sanat yapıtlarında somut bir biçimde yankılanmasına karşıdır. Bunun içindir ki kendi inançlarının bir çeşit soyutlaşmasını görürüz şiirlerinde. Politik kavgalarını polemik yazılarıyla sürdürür. Şiirleriyle, düz yazılarıyla değil.

Nikiforos Vrettakos, zengin lirizmi, kusursuz tekniği, insan haklarına bağlılığı ile günümüz Yunan şiirinin önde gelen temsilcilerindendir.

TANRI
ARMAĞANI

Ne olur, tanrım, evrenin ta ucunda
küçük bir tanrı armağan et bana.
Aklımın erebileceği bir tanrı.
Bağışlamayı dilediğim
bu küçük tanrının
olsun bařı ve sonu.
Acı çeksin bu masmavi dünyada
Ne olur, tanrım,
küçük bir tanrı armağan et bana
evrenin ta ucunda.

Acı çeksin sıkışıp masmavi dünyada,
kendim gibi seveceğim bir küçücük tanrı.
Acı çeksin masmavi dünyamızda
özleye özleye bir başka evrenin ışığını.
Yeltenirse kaçmaya, engeller çıksın önüne,
geri dündürsünler tanrısız armağanını, tanrım.
Ve acı çeksin bu masmavi dünyada.
O benim içime kapansın,
kapanayım ben onun içine.

EV SİZ BARKSIZ ÜÇ ADAM

Bir kış günü, evsiz barksız üç adam,
soğuktan ha dondu ha donacaklar,
daldılar bir meyhaneye, kapanmak üzere olan.
Bir şey içmediler, çok susamıştılar oysa,
hep yere baktılar düşünceli düşünceli.
Meyhanecinin evi uzak, kalabalıktı ailesi,
kapatırdı dükkânını bu saatte.
Ama gelenler gariptiler, tasalıydılar,
geç kaldım diyemedi onlara.
İyi günler dilediler birbirlerine sabaha karşı.
Isınsınlar diye şarap vermek istedi meyhaneci.
İnsan adamdı, duygulandı, gözleri doldu.
Ama onurluydu adamların üçü de, geri çevirdiler
şarabı.

SAVAŞ

Musolini'nin Etyopya saldırısı ile ilgili

Mutludur o kişi,
atarsa kılıcı elinden,
anlarsa insan yazgısından.

Mutludur o kişi,
savunursa, yoksulları,
hani İsa'nın, cennetteki
egemen güçlerdir dediği.

Yuf olsun
verenlere
«ateş!»
buyruğunu.
Yuf olsun
bu buyruğa
uyanlara.
Katledenler
onlardır
tanrıyı.

BÜYÜK YANGIN

Ey yaz günleri, düşünmediğim doğru değil!
Düşüncem sevgidir, sevgim düşünce.

Yankılanır akıl almaz ışığı
yüreğimden kaynaklanan
gizli tanrısal gücün,
süslenir yokluk ve gece.

Nereye akar yeryüzünde nehirler, demeyin.
Dağların tepeleri neyi besler, sormayın.
Boşverin gözümüzü korkutan büyük yangının
gizlne.

Sözüm yok başka.

Dünyanın ucundaki bir ağaca konmuş
kuşun sesine benzer benim şarkım.

Seviyorum, demek varım.

YAKARIŞ

Tohumlara yağmuru,
anaların rahmine güneşi
gönderen tanrı.
Kuzuların sesine
çimenler üstüne düşen
ebemkuşaklarıyla
ses veren tanrı.
Altın gibi ışıldayan kıyıları,
yeşeren binlerce çiçeği ve de ışığı
gece gündüz kutsayan tanrı.
İstersen kulak verme sesime!

Ama tanrım,
yoksun bırakmak elinde mi
beni günbatımından?
Elinde mi, şöyle gelişigüzel
bir mutsuzluk koymak onun yerine?
Elinde mi, gözyaşlarıma engel olmak?
Benim o, ilkyaz pınarlarından da
mavi gözyaşlarıma?
Ben, sonuncusu yaratıklarının,
nasıl direniyorum, farkındasın!
Boşuna yorma beni!
İzin ver, altında yıldızların
kana kana ağlayayım...
Sokamazsın nefreti benim içime!
Sev beni, tanrım!

GELEN BARİŞ

Savaş bitti.
Bir sessizlik, sonra kuşlar geldi geri.

Dirlik düzenlik var daha çok.
Toprak buldu eski gücünü.
Boy atar mısır tarlaları aydınlıkta,
deniz üstündeymişler gibi.
Oynaşır umutlarıyla, ıslak ıslak,
gökyüzünün mavi yelinde yüreğim.
Çiçeğe durmuş ağaçların
konar dallarına suçsuzluk.

İki laf et, defne, anımsat eski günleri,
iki laf et, deniz, açılayım ufuklara doğru
altın kürekleri çeke çeke.

İşte na şurada ölülerimiz.
Büyüdükçe büyüdü yüreğimiz.
Olur şey değil hani.
Evimizin içinde yakınmalar dolanır durur,
parlak, şen şakrak giysileri.
Güneş bebeğin salıncağına konmuş,
sabah gözleriyle — çok şükür
dünyayı dumansız görür.
Sayabiliyorum bir bir dağları.

BADEM AĞACI VE SEN

Bir badem ağacı ve yanında sen.
Ne zaman çiçek açtınız, ne zaman?
Pencerede durmuşum,
size bakıp gözyaşı döküyorum.

Kaldıramaz bunca sevinci
gözlerim benim.
Bütün sarnıçları ver, tanrım,
gökyüzündeki.
Ağzına kadar doldurayım.

BİR ÖĞÜT

Zaman, hiç kuşku yok, bir yerde bitecek.
Dostum, beni dinle gel :
Harcama vaktini boş yere.
Koparabildiğini koparmaya bak.
Boşver ateşleri sönüklere,
düzme ışıklara, kuru gürültülere boşver.
Suratları sırf toprak olanlar,
gerçek güneş doğar doğmaz
mumyalar gibi dökülüp gidecekler.

Hep başın dik yürü.
Uzak dur ölülerden.
Kaynaş canlı sularla,
güneşe dön yüzünü,
her çağda egemen olan.
Zehirli örümcekleri, boş ve yararsız eylemleri
gözaltında tutan güneşe dön.

Şunu iyice koy kafana :
Yüzyıllar, yok olan çocuklardır.

Sen bir erkeksin oysa.

ÖVGÜ

Senin adın : Sofrada ekmek.

Senin adın : Kaynakta su.

Senin adın : Yıldızlarda hanımeli.

Senin adın : Mayıs gecesine açılan pencere.

Senin adın : Güneş törpüleri.

Senin adın : Gecede flüt sesi.

Senin adın : Meleklerin dudaklarında gül.

Senin adın : İlkyazı çöken atların çığırakları.

Senin adın : Irgatın alnında yağmur damlaları.

Senin adın : Çobanın kulübesinde artan her şey.

Senin adın : Bir manzaranın renkleri.

Senin adın : Gökkuşağının kenarlarını birleştiren
iki meşe.

Senin adın : Fısıltı, bir yıldızdan bir yıldıza.

Senin adın : İki dere arasında yarenlik.

Senin adın : Bir başına konuşması Sunio'da bir
çamın.

Senin Adın : Dizlerine dek güneşin azalan ışığına
batmış geyik.

Senin adın : Gül yaprağı, bir bebeğin yanağında.

Senin adın : Cırcır böceklerinin duyargalarında
porte.

Senin adın : Güneşin arabasında İniohos.

Senin adın : Çobanyıldızını gökyüzüne çeken
kuğu.

Senin adın : Ormandaki ağaç dallarında barış.

Senin adın : Kent sokaklarında barış.

Senin adın : Gemilerin aldığı yolda barış.

Senin adın : Dünyanın bir ucuna konmuş ekmek
artığı.

Senin adın : Gökyüzünde bir küme güvercin.

Senin adın : Everest'in tepesinde alleluria.

BARIŞ

Vazodaki badem ağacı dalı gibi
yüreğimdeki sevgi.
Güneş vurur üzerine, kuşlar gelir konar.

Bülbüllerin en güzel şakıyanı
durmadan söyler adını.

PENCEREDEN

Yıldızların ne çok, tanrı, ne çok.
Bezedin her yanı çiçeklerle,
güneşi yarattın, ayı yarattın.
Esirgemedin sulardan ışığı.
Ama bütün bunlar gereksiz gibi.
Belki dünya başka yerden
ışık almaz, dedin,
her yöne ışık saçtın bol keseden.

Ama ya sevgi, işte onu akıl edemedin.

TEHLİKE KARŞISINDA

Tanrım, bugün nen var?
Ne oldu ki? İstedğin ne? Neden titrersin?
Nasıl yardımcı olabilirim sana?
Ben bir taşım,
üzerine oturabilirsin,
barış düşmanlarına atabilirsin,
kum ve kireç yapabilirsin,
bir yapıda kullanabilirsin.
Pırl pırl bir sabah çiçeği dikebilirsin üzerine
hiç olmazsa.

OZANIN İŞLEVİ

Ozanlar yaşarlar korku dünyasının dışında.
Güneş nasıl dolaysız verirse ışığını
öyle dolaysız konuşurlar onlar da.
Kilit vurulamaz ağızlarına ozanların.
Gemlenemez tanrısal tutkuları.
Bilir onlar kralların ne mal olduklarını.
Kral yaşalarıyla tanrı yasalarını bir tutmazlar.
Yineler dururlar yasaklanan gerçekleri
tıpkı nöbetçilerin parolası gibi.

Karanlıklar bastırdı mı,
ozan
evrenin canı,
geceleri gökyüzünde bir şimşek parçası gibi
parıldayan.

ŞUNU YAZ

Elin taşa değmiş,
dinler suyu.
Getirir göz önüne beni yüzün.
Dünyanın yazgısını düşünürüm.
Doğmuşum ışıklar içinde,
dökerim gözyaşı ülkem için.
Sürdürürsen yaşamını benden sonra,
mezar taşıma şunu yaz
suyu dinleyen elinle :
Saygı gösterdi yaşamına
gençliğinde yoksulluk,
dağlarda yıldırımlar,
savaşta kurşunlar,
Yurt sevgisi öldürdü onu.

GÖRÜYORUM

Görüyorum şarkılarımı insanlarda.
Görüyorum yüzlerinin tanrısal çizgilerinde,
tüm ayrıntılarında dünyanın,
sabah manzaralarında, dört bir yanda.

Sanırım yazmam gerekecek
yazamadıklarımı da.

ADSIZ ÖLÜLERE

(Burada bir yakınım öldürüldü. Ondört yaşlarında
sevimli bir çocuktü).

— Bize anlatılan bir olay —

Doğudan mı? Batıdan mı? Nereden?
Bir serseri kurşun deldi göğsünü, Jozef.
Tuna'nın kıyısına gömdüler seni o saat.
Nasıl, nereden, önemli değil.
Sonsuza dek yediler hakkını.
Ne tanrı korumak istedi seni,
ne düşünen kafalar.

Sorumsuz bir dünyada
tüm kurşunlar serseri.

Zaman akar, örter üzerini
ağaçların yaprakları.
Ayırır zaman Buda'yı Peşte'den,
ayırır toprağı.
Ve akar durmadan.
Ve yatar yüzyıllardan beri
kıyısında Tuna'nın
sayısız insan,
hiç kimsenin bilmediğı.

ZENGİNLİK

Dağ da
bir şiiirdir,
dinlensin ister.

İNSAN DENEN ŞU SONSUZ

Tam olmalı içimdeki düzen.

Çevremizdeki ve üstümüzdeki dünyanın
bilincindeyim ben :

Yeşeren otun, çiçeğin, yıldızların,
durmadan pırıl pırıl akan,
canlı canlı akan güneşin,
yüksekliğin, derinliğin.

Birleşir yüreğimde evrenin iki ucu.

Tam olmalı içimdeki düzen.

31 MART 1958

Bir gariplik var bugün içimde.
Sanki,
güneşe açılan bir pencere gibi
bir delik açıyorum toprakta,
aydınlatıyorum cehennemimi.

CADDE
VE
ANITLAR

Yüreğimin sayısız elleri var.
Uzatsa tüm dünyayı kaplar.
Getirdiğin taşlar ve evrenin verdiği
herhal yeterli.
Bana gerektiğinden
ne az, ne de çokturlar.
Bir dağ getirsen versen bana
yaparım Ermiş anamın yaptığını,
dilimlere, parçalara bölerim o dağı.
Sütunlar oluştururum sonra,
dikerim kenarlarına onları
yeryüzüne yayılan bir caddenin.
Işık saçan harflerle yazayım üzerine

«Barış Caddesi».

Ve aradabir
içimden
anıtlar yapasım gelir
güneş ışıklarını yontarak.

ARALIKSIZ

İki ay var, vermişim kendimi bir işe.
Sürekli işledi durdu ellerim :
Gökyüzü doldurmada yım insanların yüreklerine.

YEŞİL BAHÇE

Benim üç dünyam var :
Bir deniz, bir gökyüzü
ve bir yeşil bahçe : Gözlerin.
Geçebilsem bu üç dünyanın içinden,
nereye varır görürdüm
herbirinin sonu.
Bilirim denizi.
Gökyüzünün sonunu da kestiririm belki.
Sormayın ne olur yeşil bahçemi.

DAMLANIN DERİNLİĞİ

Ağacın yaprağından elime
düşen damlanın
ölçerken derinliğini
tükendi rakamlarım.
Yeniden başladım,
gene tükendi.

Ey tanrı,
nerde ışığın sonu?
Nerde sevginin sonu?
Renklerin sonu nerde?

UZAKLARDAN BİR MERHABA

Bu boşluğun ortasında
bir sarhoş gibiyim ben
gerçekten.

Ama siz genc de
kulak verin bana :
Ne «kardeş» sözcüğünün anlamı kaldı artık,
ne «barış» sözcüğünün anlamı kaldı,
ne «sevgi» sözcüğünün anlamı.
Bu şiirimi sizlere gönderiyorum ben gelecekten.
Asıyorum tam ortasına dünyanın
bir yıldız.

ÇOCUK
VE
KİBRİTLER

Büyüdü çocuğu. Bastı bugün altı yaşına.
Bi güzel taradı onu. Saldı sokağa.
Gider gider bakardı.
Caddenin kenarında tam bir erkek.
Beş kutu kibritin dördünü satıvermiş.
On parmağında oynatıyor kışı.
Abanmış gece.
Bakar anası sağa sola. Karanlık :

«Oğlum bir kibrit yaksa,
dünyayı ışığa boğsa!»

SAVAŞ HAZIRLIĞI

Asker dolu bir tren gider sınıra doğru,
makinalılar, marşlar, armalar, bayraklar.
Bir başka tren varır tam o sıra
suçsuz bir ırmağın iki tepeyi
ayırdığı noktaya.
Savaş gün ağarmadan başlayacak.
İki yanda da askerler tetikte.

Geceleyin iki duvar örsem,
duvarların üzerine bir dam sersem,
sonra askerleri giysilerinden soysam,
dizsem onları sıraya,
sonra bir-kl, bir-kl,
götürsem hepsini evime.

İNSAN
VE
AT

Bir atı vardı. Savaşa gitti.
Geri geldi iki ay sonra,
bir ayağı kesikti.
Onu görünce kişnedi at.
Atı götürdüler çok geçmeden.

Geri dönmedi.

O gündenberi
anımsamak istese ne zaman
unutulmaz bir anını yaşamın,
güzel bir şeyi
—Meryem Ana'yı, İsa'yı, güneşi falan—,
anımsar
o kişnemeyi.

KALDIRIMDA BİR ADAM

Kaldırımında bir adam,
sanki gözûyle zamanı, uzaklığı,
ışığı ölçer.
Nereye doğru gider? O yana mı, bu yana mı?
Belli değil.
Eli altında, kulak kesilmiş.
Güneş söndü sönecek.
(yürürken zıplardı, fırdönerdi bir vakitler.
Doğan güneşi görürdü bir vakitler.
Anımsar bir kızı, al entarili.
Bir deniz anımsar, bir çayır.)
Belirmiş yeniden
savaş tehlikesi.

Anılarını, tahta bacağını kesmeye geliyordur.

BİR İNSAN YÜZÜ

Bir sorumluluktur insan yüzü.
Ha ufku geniş bir dağ görmüşsün,
ha onu.

İyi bilirim değerimin ölçüsünü.

«Elli ölü»
«yüz yaralı»
telgrafı geldi Cezayir'den.

Ne yöne seslensem?
Bu Taygetos dağı da ne,
sırtıma yükletilen?

İŞSİZLER

Fabrikanın kapısı demir.
Ortasında iki parmaklık.
Parmağlığın arkasında iki donmuş göz.
Dışardaki insan kuyruğuna
bir bakar şöyle.
Ellerde, yüzlerde bir kımıldama,
tutarlar soluklarını,
kulak kesilirler.

«Öğlen oldu, gidin.
Müdür gelmeyecek.
Yarın sabah. Daha erken».

Başlarını eğer, şaşkın dururlar öylece.
Sonra giderler bakınarak sağa sola.
Sanki ararlar bir çukur,
ağlamak için değil ama,
bir şeyler bulmak için değil.
Atmak için ellerini.

GECE
VE
MUM

Eller aşınmış, çarpık çurpuk, ama canlı.
Onlar için tek çiçek, gündelik.
Madeni avuçlar, avuçlar kömürü.
Pençeler bir şahin gibi ekmeği.
Ama aldıkları gündelik,
ne görmelerine, ne duymalarına, ne
sevinmelerine
ne düşünmelerine yeterli.
O koskoca insan yığını
benzer biçimsiz bir sonsuz ırmağa.
Sağlamaz aldıkları insan gibi yaşamalarını.

Bir sürü lâf, kuşku yok,
o kara yığınlar üzerine düşen
bir damla yağ.
Benim ateşli sözlerimse,
hepten yetersiz.
Sanki sonsuz bir gecede yakmak için çırpındığım
bir mum.

İŞ KAZASI

Cumartesi akşamı. Islık çala çala
dövüyordu kızgın demiri,
ansızın bir törpü saplandı gözüne.
Derinde kıpkırmızı.
Bir anda her yan boyandı sanki ala.
Şahmerdan da, hava da,
yardıma koşanlar da.
Anımsadı bir hıçkırık gibi
İki kızını,
oğlunu, karısını, yirmi altı yaşını.

Ve dünya o denli güzel,
ve hayat yaşanası olmasaydı o denli,
belki de dövmezdi o kızgın demiri.

Kızıl derecikler
yayılıyordu kara avuçlarında,
birbirine yapışıyordu parmakları.

Olduğu yerde kalakaldı,
gözünün önüne getirirmiş gibi tüm yaşamını :
«Evet»ler ve «hayır»lar.
«Yararlar» ve «zararlar».
Düşündü, düşündü, düşündü.
Buldu, ölçtü, tarttı.
Ve sıkarak kanlı yumruklarını birden
bir çığlık attı :
«Gözyaşı, kan!»

PAYLAMA

Bana bak bana. Ne haltlar karıştırdın?
Rüzgârın ötesine bakan tepeye çıkayım derken
geciktin.

Ağlıyor musun?
Neden konuşmazsın?

Güneş sana bir şey mi dedi?

SES

**Beklemedim konuşmanı. Anladım.
Dilin dolaştı.
Sesin çiçeklerle dolu.**

PAZAR

Bugün temiz giysilerimi giydim.
Sabah sabah kente indim
senin soluğunla sarmaşdolaş.
Bi de güzeldim ki.
Akşamdan sesinin ezgisiyle yıkandım.

Elimde uçlu kalem,
güneşi nerde bulduysam
bandım içine,
şiiirler döktürdüm.

BİR ÇİÇEK
KOPARIR DA

Bir çiçek koparır da
göğsüne ya da saçlarına
taktım mı,
süslermiş gibi olurum
dünyayı.

ASKER

Savaşta geçti tüm yaşamım,
yağmurlu siperlerden gördüm
doğuşunu güneşin.
Irmaklardan geçtim geceleri.
Bir elim, bir ayağın ve başım sarılı.
Bir elim, bir ayağım ve bağrım çamur.
Gözlerim suskun, kederli.
Dudaklarımın arasında bir gül,
gülün ucunda bir gülümseme,
yaşamım boyu tüm kazandıklarımla dolu
bir arka çantası gibi.

İÇİMİ KEMİREN

Ey tanrı! Çift sürdün durdun üzerimde.
Sinirlerimi fırlattın dışarı.
Sabanın kemiklerime dayandı.
Söyle bana, aradığın ne?
Şiiri yeşerten tohum mu?
Renkler mi yoksa?

Boşuna!

Boşuna kıydın bana, tanrı!
Ne çıkar bir gezegeni harcarsan.
Boşuna çaban. Acıttın ellerimi boş yere.
Ne yapsan ne etsen eninde sonunda,
elimdeki renklerle, elimdeki tohumlarla
dikeceğim düşümdeki tapınağı.
Omuzlarımda taşıdığım ışıktan gövdelerle
yücelteceğim dünyayı, yolu yok.

KAPININ AÇILIŞI

«... Sevgidir gökyüzü.
Hiçbir zaman yere düşmez...»
Dolaşıyorum
türkü söyleyerek.
Ayaklarımda tüm ulusların tozu. Tüm acılar.
Saçlarımda kül. Aralıyorum kapıyı.
Karşıda ocak. Yanında anam.
Fırılıyor ayağa, tedirgin, koşuyor.
İki elimle kucaklıyorum anamı.
Dayıyorum başımı göğsüne.

Çimen ver bir avuç...
yatıp uyuyayım...»

Ver kutsal elni,
bir şiir yazayım. Sözcüklerle değil ama.
Sözcüklere paydos! Bir öpücükle.
Al şimdi yorgun on parmağımı,
as duvara, kurut. Bak.
Yalnızlık, rüzgâr, acı deniz akacak.

İÇERDE DEĞİL

— Kapı çalındı. Şiir olacak.

«Söyle gitsin. Yok de
evde kimse.»

— İçerde değil.

«Getirdiklerinizi merdiven başına koyun,
şu gülü, toprağı, ışığı. Koyun yere.
Üstelemeyin. Yok dedim ya.
Uyuyor, gitti, bilemem, olamaz...»

— Gel bizimle, bak,
ırmaklar ne güzel, ay ne güzel...»

— Nasıl ışıldıyor yüzünüz böyle! Çekilin
kapıdan, hadi.

«Güneşinizi yarıklardan salıp
aramanız yararsız.

Hayır, yok burda.

Sanırım çeviri yapıyor, çalışıyor,
elleri ağrıyor. Size gidin dedim!»

— Söyle

dünyanın ışığına, bıraksın inadı,
içerde değilim.»

IŞIK

Işık bugün öyle çok
öyle çok ki,
sanki körler
oturmuşlar üzerine taşların,
dinliyorlar seslerini kuşların.

YALNIZLIK

Yalnızlık diye bir şey olamaz
bir insanın toprağı kazdığı,
ıslık çaldığı,
ellerini yıkadığı yerde.
Yapraklarını hışırdattığı yerde bir ağacın,
çiçeğe konduğu yerde isimsiz bir böceğin,
bir derenin bir yıldızı yansıttığı yerde,
mutlu dudakları açık,
anasının memesi elinde
uyuyan bir bebeğin olduğu yerde
olamaz yalnızlık.

YÜKSELİRKEN BİR ŞARKI

Pırıl pırıl bir gökyüzü. Kollarımı açmışım,
kucaklamaya çalışırım dağı.
Gümüş ıslığım gider önden, az yuyarda.

«Göğsümün içine bir kafes asılı,
kafesin içinde sevgi kuşu.
Açma kapıyı, yüreğim, kuşu kaçırma.
Sanmam sığsın gökyüzüne.»

**SON
DURAK**

Yürüyelim-yayılalım. Dostlara olalım
toprak ana. Dört bir yanda.
İnsan güneşinin evrenine dayayalım kendimizi.
Çiçekler yağsın üzerimize.
Çiçekler ve sevgi.
Toprak ve diriliş.

ÖLDÜRÜLENİN YAKINMASI

Elinde gül var, dediler, öldürdüler beni.

Gülümsüyorsun, dediler, öldürdüler beni.

Bir gün şafak sökerken bir güvercinin yürek acısı
evimin damına kondu, gördüler.

Gizleyemedim içimdeki sevgiyi, gördüler.

Bu ak bildiriyi, ben beşikteyken, tanrı
başucuma gelip yazdı.

And içtim gözyaşı ve ekmek adına.

Buldular na şuramda gizlediğim umudu,
öldürdüler beni.

Diktiler karşılarna gün tam ağarmadan.

Ve yüceldim.

Ve yüceldim.

Yüceldim.

Durdum.

yirmi namlu karşısında
arslan yeleli
bir kaya gibi.
«Günaydın» dedim diye
öldürdüler beni.

Açardım pencereyi,
bakardım dünyaya.
Konuşurdum tatlı tatlı,
karşılık verirdim ona.
Yüreğim güvercinler içindeydi,
düşler içindeydi yüreğim.

Atmak elimde değildi
içimden bu sevgiyi,
neyleyim, neyleyim?

ÇOCUK DANSI

Avucumuzu toprağın üzerine koyalım
bir tarla gibi. Gelsin fakirler
eksinler tohumlarını,
evsizler ev yapsınlar.
Çocuklar, yeni giysileriyle, versinler el ele,
fırdönsünler.
Bir badem ağacı gibi,
ilkyazda
toprağımızdan fışkıran.

ATOM DEVRİNDE BİR GÜN

Bir bir gezdik evleri,
çiçek yoktu balkonlarda.
Yolda kulağımıza çocuk sesleri geldi,
ıslak, pürüzlü, çatlak.
Fabrikalarda makinalar,
dostlarımıza gözdağı verir gibi.
Bir de bunca el,
ekilecek topraktan yoksun,
yaratan güçten yoksun bunca el,
dünyadan, ışıktan uzak.
Bir de kobalt tehlikesi başlar üzerinde.
Bir uçurum gibi kara ağzı
— almış karşısına tüm dünyayı.

(Bilginler var,
kirli ellerle güneşi kazarlar.
Güvenme.
Yalnız sevgidir bilgin olan).

NEDİR BARİŞ

Bir görünmez uçurum var
dünyala aramızda.

Çok şey var ilgimizi çekmeyen.
İncelemediniz, görmediniz, duymadınız
çevrenizi gereği kadar. Ermez aklınız,
ne diye boyuna açıp kapatırım pencereyi,
ne diye söylerim boyuna tek bir sözcük:
«Barış!»

Evet, barıştır yaşama can veren,
can katan yaşama.
Savaşın egemen olmadığı zamanlardaki barıştan
daha derin anlamlı bir şeydir barış.

İnsan yüreğini evrende güneşe dönüştüren,
güneşe insan yüreğinde yuva kurduran
şeydir barış.

MAVİ
MENDİL

Dağ değil. Aydan gelen ışınlar değil.
Derinlerden bize doğru gelen — çok iyi bak ama!
Barıştır. Selâm çağırıyor dünyaya.
Benden armağan
elindeki mendil.

TEPEDE

Oturmuşum acılarımın tepesinde,
bakarım yurduma.

Parlak bir güneş ilkyazda
süsler her yanı leylâklarla.
Kışın portakal ağaçlarıyla.
Her şey ne güzel, ne şaşırtıcı.
Şiirler yazar geceleri yukarlarda.

Bu akıl almaz manzarayı
göremez oldum çoktandır.
Oysa bir zamanlar o,
altın kitabının sayfalarını çevirirdi
okşaya okşaya yüreğimi.

GEREKLİ OLAN

Her yerde bulabilirim o ışığı,
görmek ve sevmek için gerekli olan :
Bir ekmek parçasında, çıplak dağda,
saksıdaki çiçekte, pınardaki suda,
ellerimin yorgunluğunu alıp götüren
tüy gibi rüzgârda,
geceleyin evimdeki yarı aydınlıkta,
karşı kaldırımında yürüyen insanda,
ansızın kulağıma çarpan renkli sesinde
görünmeyen bir çocuğun.

DÜNYANIN GÖRÜNÜŞÜ

Düşe bakan pencere yok olmuş.
Margarita, dünyadan temelli çekmiş gitmiş.
Savaşta ölmüş sevincin al atı.
Yeşil çayırlar, o canım renkler,
güzel sesli melekler artık yoklar.
Namuslu güçlerin denetiminden çıkmış olan
geniş bir savaş alanı kalmış
kala kala geride.

AYAĞI KESİK
VIETNAMLI ÇOCUK

Öbür ayağı ne orda, ne burda,
ne ormanda, ne toprak altında.
Öbür ayağı derinliklerinde yüreğimin,
erimekte, söz olmakta, gelecekteki sesim olmak-
tadır.

Tıpatıp İsa'nın çarmıhıdır öbür ayağı,
tam çağımıza yaraşır.

BİLDİRİ

Tüfeklerin namlularından çıkan ne?

Hangi duygular?

Hangi tanrısal buyruk?

Hangi kurtarıcı bildiri?

Haber salın şu askerlere :

Kurşunluyorlar

geleceği.

1970
ŞİİRİ

Kitaplarımız, şiirlerimiz tehlikede.
Parayla tutulmuş uşaklar
gerçeği ateşe götürüyorlar.
Dört yanımızda karanlığın, boranların
kapıları açıldı açılacak.

İzleyin katakomplarda küçük kıvılcımları,
avuçlarınızdan bir duvar örün,
engel olun gelen rüzgâra,
mumları sönmesin ozanların.

YÜZYILIMIZ

Sanırım yüzyılımız da
yalpalamakta
korkunç bir biçimde,
berbat bir gûnbatımına gebe.

ŞİİRLERİM

Şiirlerim küçük, dünyadaki yerleri küçücük,
—pek önemsiz yürek acısındaki yeri,
kavgadaki yeri.

Çocukken kulaklarımda uğuldayan
o kara boranları anımsatır sanki.

Evimizde yanan kandil, ha var ha yok,
önemsiz, ama karanlıkta bir ışık ne de olsa.

Belki de singeler
yapıtımı ve yazgımı.
Bugün dünyadaki yerini
şiirimin belki de.

KÂĞITLARIM

Düşle doldurdum dolaplarımı,
bavullarımı, raflarımı.
Bütün kâğıtlarım düştü,
dünyamız üzerine güzel düşüncelerdi.
Şiir, güneşe bir çeşit
öykünme olsa gerek.
Koyverdim kendimi, tükenmişim sanki.
Nedir geride kalan
düşlerimden, kâğıtlarımdan?
Bunu hiç bilmemektir en iyisi.

SORSAM

Elli yıl, yüz yıl sonra,
bağışlansa bana
bir pencereden başımı
uzatma ayrıcalığı,
sorsam korka korka :
Bu geçen sürede, sevgim
dünyaya ne sağladı?

BEN

Ben, birkaç yüzyıllık bir sürede.

Ben, insanların kum yığınlarına
benzetildiği bir dünyada.

Ben, o akıl almaz uzay cisimlerin
başdöndüren etkileri altında.

Ben,

gördüm doğan güneşi.

Ben, tırmandım dağa.

Gördüm gökyüzündeki tavuskuşu bahçelerini.

Ben, kırıvat taktım kırmızı ya da siyah.

Ben, polise kafa tuttum.

Ben, dostluk kurdum Aya Yorgi'yle ve

akrabalarıyla.

Ben, kanlarını temizledim ölülerin,
seçkin otlar diktim yerine.

Ben, koca gökyüzü altında

dolaştım durdum, başımda şapka.

Ben, sürdürdüm yaşamımı içimden geldiği gibi.

Ve sizler, katlandınız bütün bunlara
tam kırk yıl.

Ben, saati kurdum.

Ben, perdeyi çektim.

Ben, konuştum geleceği üzerine başkalarının.

Ben, pijamamı unuttum Santa-Maria otelinde.

Ben, Porto Germeno'da, bir ilkyaz,
saydım çiçeklerin renklerini.

Ben, kadına kıyma dedim askere.

Ben, yosun topladım Leningrad'ın ardındaki
denizden.

Ben, aracı oldum çözmesine
anlaşmazlıklarım tanrının, yaratıklarıyla.

Ben, traş ettim Antikithirali delikanlıyı.

Ben, çoraplarını ters giydim.

Ben, düşündüm, bir sürü işe girdim çıktım,
konuştum.

Ve sizler, katlandınız bütün bunlara
tam kırk yıl.

Oysa bir başıma,
peşine düşüp bıçakla,
yere yatıracaktım arkaüstü,
ve sonra nehre atacaktım,
dünyanın bütün artıklarını sürükleyen nehre,
her noktadan her yöne sürükleyen,
kurumları, mazotları, politika çöplerini.

ACIPINAR KÖYÜ

Acıpınar köyünde
bozulmuş araba yolu,
ırmakta asılı kalakalmış köprü.
Yıllar sonra köylüler
taşların üzerine oturmuşlar, düşünürler.
Anlayamazlar neden yaptılar bunu.
Neden öldürdüler birbirlerini,
neden ateşe verdiler evlerini birbirlerinin,
neden deştiler karınlarını süngülerle
çocukların, kadınların, atların, öküzlerin.

Alan kimler bunca kanı? Kimler kazanan?
Ne görev saydıkları şeyden kaldılar geri,
ne de acıma duygusu köylerini düşündürdü
onlara.

O küçücük dükkânlar fakirleşti daha da.
Acıpınar köyünde satılmaz oldu artık aykkabı da.

İhtiyar Yani'nin dün gibi aklında,
bir keresinde, ateş etmişti kilisede birine,
vurmuştu ayağından.

Kesilen bir horoz gibi zıplıyordu yaralı.
Çullandı üzerine, bıçakla bitirdi işini.
Buldu İsa'yı bir serseri kurşun,
deldi gözünü.

O günden sonra İsa
benzedi dilenci Kör-Vasil'e.

Şimdi düşünedurur ihtiyar Yani.

Acep neydi Acıpınar köyünde
bu olup bitenlerin nedeni.

Neden vermek zorunda kaldı çocuklarını
toprağa,

neden İsa yitirdi gözünü.
Anlayamadı bi türlü.

YÜZ YÜZE

Ben denen bu yılanı cezalandırmam
elimde mi bilmem.
Senin sahte olduğun gerçeğini
zaman koydu ortaya.
Yaşantın gitgide kararmakta.
Dağa çıkmanın vakti geldi artık,
seninle hesaplaşmanın vakti geldi.
Gene de bilemem,
saatim karmakarışık,
vakit kaldı mı ki.
Bakma sağa sola, çevirme geriye başını.
Aynan olsa gerek dünyanın acıklı halı.
Bak ona, kendini gör :
Paçavraların dökülüyor. Yürü haydi!

YORGI'NİN ŞARKISI

Bre Yorgi, nasıl oldu da
gizlenemedin dağdaki kayanın arkasına.
Geldi buldu seni o herifler,
kocaman bıçakları, köpekleri, ipleriyle.
Astılar seni, kurşunladılar,
yediler, içtiler, hora teptiler.
Ertesi gün bir küçümen kuş,
uçup halk türkülerinden
geldi kondu başına,
saçını ayırdığın yere tam.
Sanki Yorgi'lerle, Aziz Yorgi'lerle tıklım tıklım-
mış gibi
doldu kuş sesleriyle
dört bir yan.

YAĞMUR ALTINDA OTUZ YIL

Onların şarkılarına açılırdı pencereler
— Nazilere sırt çevirmiş gibi
kapalı duran pencereler—.
Bir başkalık vardı yürüyüşlerinde yurtseverlerin.
Bütün şarkıları bayrak oldu.
Ama dünyadan göçen yurtseverler
yürüyüşlerini sürdürmedeler.
Özgürlükse, geçip gittiklerinden habersiz,
Sindagma alanında çıkmış bir kürsüye
— otuz yıldır yağmur altında —
geçecekler diye bekler.

MI-LAI'LI ÇOCUKLAR

•Küçük okul çocukları da kurşuna dizildiler.
Gazetelerden•.

Ve şimdi,
Mi-Lai'li sekiz çocuk
yüzme öğreniyor karanlığın içinde.
Kitaplarımız, üç ayakkabı —birisi kanlı—
ve öbür eşyalarımız, hepsi yukarda kaldı.
Ama bu değil asıl bize dokunan,
sesimizi duyuramadığımız da değil.
Söyler misiniz :
O canavarlar hâlâ gülüyorlar mı?
Bulunamadı mı kimse
şu yeryüzünde
dişlerini kıracak?
Tüfekleri ellerinden alınamadı mı?
Hayır mı? Ya güneş, ya o iyi güneş, ne bekler
daha?
Haydi, buraya gelsin,
yüzme öğrensin bizimle karanlıklarda

EZGİLİ RAKAMLAR

Hiçbir şey duramaz ayakta
matematik düzen olmadan.
Ne gökyüzüyle yıldızlar, ne çiçekler.
Özellikle de şiir.
Yazgım, ezgili rakamları
öğrenmemi sağladı iyi ki.
Günün yıldızı ayrıca
gözüme bir ışın gönderdi.
Masa yaptım dizlerimi, koyuldum çalışmaya.
Amacım yıldız dolu bir gökyüzü
ya da bir çiçek yaratmak.

ONUR

Acıyla onurlandırdı beni gökyüzü ve dünya.
Sonradan anladım, en iyi ışık
çıkarmış meğer karanlıktan.
İçerim doldu şiirle,
başladı zaman mumları yanmaya,
böylece yattı aklım bu gerçeğe.

YAZILI

Okurum sabah haberlerini,
sayfalar lekeyle dolu, kanla.
Şöyle bir bakarım sokaktaki insanlara,
yüklemişler omuzlarına yazgılarını,
koşturur dururlar.
Adaletli bir tanrıyla karşılaşırırler belki,
olur a,
çıkaracakları ses gelir o saat kulağıma.
Ve sonra akşamleyin görürüm batan güneşi,
geçmekte olan ilkyazı anımsatan.
Bilgisi ve belli bir dili olmayan
tüm insanların okuyabildiği
titrekçe bir sayfayı andıran.

Gökyüzü ve de dünyanın gerçeği
yansır şiirlerimde,
resimde İsa'nın yüzündeki acı nasılsa, öyle.

YOKLAMA

Yokluyorum řu tuhaf gün ışığını
parmaklarımla.
Bir derinlik arıyorum akan yalınlığı
gerisinde.

Bilemem sonunda ne çıkacak,
yok olmadan yerine bırakabileceğim.
Belki bırakırım şiirlerimi.
Toprağa düşen, yerde kalan
ya da yitip giden yağmurun
çeşitlemesinden başka bir şey olmayan.

BİR KÜÇÜCÜK IŞIK

Evine giderken, evinden çıkarken,
yürürken kentte ya da ıssız bir yerde,
küçücük de olsa bir ışık bıraksın ister geride.
Bilir çünkü :
Boşa gitmez bir tek yağmur damlası bile.
Yere akan kanı da saklar toprak
(bir gün bunun hesabı sorulacak).
Geleceğe ışık tutan
inlemeleridir ölenlerin
bir inanç uğruna.

İSTİFA

Hep acının sesini duymaktan olacak,
sesim katı, eksik, tanınmaz oldu.
O kadar ki, bundan böyle,
gözlerimle, parmaklarımla
konuşasım gelir.

Şu gülümsememi,
tüm dilleri kapsayan
sözcüklere bir bölebilsen...

İÇİNDEKİLER

Nikiforos Vrettakos	7
Tanrı Armağanı	9
Evsiz Barksız Bir Adam	11
Savaş	12
Büyük Yangın	13
Yakarış	14
Gelen Barış	16
Badem Ağacı Ve Sen	18
Bir Öğüt	19
Övgü	21
Barış	23
Pencereden	24
Tehlike Karşısında	25
Ozanın İşlevi	26
Şunu Yaz	27
Görüyorum	28
Adsız Ölüler	29
Zenginlik	30
İnsan Denen Şu Sonsuz	32
31 Mart 1958	33
Cadde Ve Anıtlar	34
Aralıksız	35
Yeşil Bahçe	36
Damlanın Derinliği	37
Uzaklardan Bir Merhaba	38
Çocuk Ve Kibritler	39
Savaş Hazırlığı	40
İnsan Ve At	41
Kaldırımında Bir Adam	42
Bir İnsan Yüzü	43
İşsizler	44

Gece Ve Mum	45
İş Kazası	46
Paylama	46
Ses	49
Pazar	50
Bir Çiçek Koparır Da	51
Asker	52
İçimi Kemiren	53
Kapının Açılışı	54
İçerde Değil	56
Işık	58
Yalnızlık	59
Yükselirken Bir Şarkı	60
Son Durak	61
Öldürülenin Yakınması	62
Çocuk Dansı	64
Atom Devrinde Bir Gün	65
Barış Nedir	66
Mavi Mendil	67
Tepede	68
Gerekli Olan	69
Dünyanın Görünüşü	70
Ayağı Kesik Vietnamlı Çocuk	71
Bildiri	72
1970 Şiiri	73
Yüzyılımız	74
Şiirlerim	75
Kâğıtlarım	76
Sorsam	77
Ben	78
Acıpmar Köyü	80
Yüz Yüze	82
Yorgi'nin Şarkısı	83
Yağmur Altında Otuz Yıl	84
Mi-Lai'Li Çocuklar	85
Ezgili Rakamlar	86
Onur	87
Yazılı	88
Yoklama	89
Bir Küçücük Işık	90
İstifa	91

SAVAŞ HAZIRLIĞI

NİKİFOROS VRETTAKOS

Pırıl pırıl bir gökyüzü. Kollarımı açmışım,
kucaklamaya çalışırım dağı.
Gümüş ıslığı gider önden, az yukarda.

“Göğsümün içine bir kafes asılı,
kafesin içinde sevgi kuşu.
Açma kapıyı, yüreğim, kuşu kaçırma.
Sanmam sığsın gökyüzüne.”

ÖNEMLİ NOT:

Bu kitap basılı fiyatının üzerinde satılamaz.

200 Lira